Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (štvrtá komora)

z 26. septembra 2013 *

„Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti — Súdna spolupráca v občianskych veciach — Nariadenie (ES) č. 44/2001 — Článok 34 body 3 a 4 — Uznanie rozsudku vydaného v inom členskom štáte — Situácia, keď je uvedený rozsudok nezlučiteľný so skorším rozsudkom vydaným v tom istom členskom štáte v rovnakej veci a medzi rovnakými účastníkmi“

Vo veci C-157/12,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Bundesgerichtshof (Nemecko) z 8. marca 2012 a doručený Súdnemu dvoru 30. marca 2012, ktorý súvisí s konaním:

Salzgitter Mannesmann Handel GmbH

proti

SC Laminorul SA,

SÚDNY DVOR (štvrtá komora),

v zložení: predseda štvrtej komory L. Bay Larsen, sudcovia J. Malenovský, U. Lõhmus, M. Safjan (spravodajca) a A. Prechal,

generálny advokát: N. Wahl,

tajomník: A. Impellizzeri, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 14. marca 2013,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— Salzgitter Mannesmann Handel GmbH, v zastúpení: C. von Carlowitz, O. Kranz, C. Müller a T. Rossbach, Rechtsanwälte,

— nemecká vláda, v zastúpení: J. Möller, T. Henze a J. Kemper, splnomocnení zástupcovia,

— španielska vláda, v zastúpení: S. Centeno Huerta, splnomocnená zástupkyňa,

— talianska vláda, v zastúpení: G. Palmieri, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci S. Varone, avvocato dello stato,

— rumunská vláda, v zastúpení: R. Giurescu a A. Voicu, splnomocnené zástupkyne,

* Jazyk konania: nemčina.

— Európska komisia, v zastúpení: W. Bogensberger a A.-M. Rouchaud-Joët, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 16. mája 2013,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 34 bodu 4 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi spoločnosťou Salzgitter Mannesmann Handel GmbH (ďalej len „Salzgitter“) a spoločnosťou SC Laminorul SA (ďalej len „Laminorul“) vo veci návrhu na vyhlásenie vykonateľnosti rozsudku vydaného rumunským súdom, ktorým bola spoločnosti Salzgitter uložená povinnosť zaplatiť sumu 188 330 eur spoločnosti Laminorul, v Nemecku.

Právny rámec

Nariadenie č. 44/2001

3 Odôvodnenia 2 a 15 až 17 nariadenia č. 44/2001 stanovujú:

„(2) Niektoré odlišnosti vnútroštátnych právnych noriem upravujúcich právomoc súdov a uznávanie a výkon rozsudkov bránia zdravému fungovaniu vnútorného trhu. Vyžadujú sa ustanovenia harmonizujúce normy konfliktu právomoci v občianskych a obchodných veciach a zjednodušujúce formálne náležitosti na účely rýchleho a jednoduchého uznávania a výkon rozsudkov členských štátov viazaných týmto nariadením.

…

(15) V záujme harmonického výkonu súdnictva je potrebné minimalizovať možnosť súbežných konaní a zaručiť, že sa v dvoch členských štátoch nevydajú nezlučiteľné rozsudky. Musí existovať jasný a účinný spôsob riešenia prípadov litispendencie, súvisiacich nárokov…

(16) Vzájomná dôvera vo výkon súdnictva v [Európskej únii] odôvodňuje automatické uznávanie rozsudkov vydaných v členskom štáte bez ďalšieho konania, s výnimkou sporných prípadov.

(17) Na základe tej istej zásady vzájomnej dôvery musí byť konanie smerujúce k výkonu rozsudku vydaného v jednom členskom štáte na území iného členského štátu účinné a rýchle. Sledujúce tento cieľ by sa vyhlásenie rozsudku za vykonateľný malo vydať takmer automaticky po výlučne formálnej kontrole predložených dokladov bez možnosti, aby súd z úradnej povinnosti skúmal ktorýkoľvek z dôvodov nevykonateľnosti uvedený v tomto nariadení.“

4 Článok 32 uvedeného nariadenia stanovuje:

„Na účely tohto nariadenia ‚rozsudok‘ znamená každé rozhodnutie súdu alebo tribunálu členského štátu, bez ohľadu na jeho označenie…“

5 Podľa článku 33 ods. 1 tohto nariadenia:

„Rozsudok vydaný v členskom štáte sa uznáva v ostatných členských štátoch bez osobitného konania.“

6 Článok 34 body 3 a 4 uvedeného nariadenia stanovuje:

„Rozsudok sa neuzná:

…

3. ak je nezlučiteľný s rozsudkom vydaným v spore medzi rovnakými účastníkmi v členskom štáte, v ktorom sa žiada o uznanie;

4. ak je nezlučiteľný so skorším rozsudkom vydaným v inom členskom štáte alebo v treťom štáte v rovnakej veci a medzi rovnakými účastníkmi za predpokladu, že skorší rozsudok spĺňa podmienky na jeho uznanie v členskom štáte, v ktorom sa žiada o uznanie.“

7 Podľa článku 38 ods. 1 nariadenia č. 44/2001:

„Rozsudok vydaný v členskom štáte a vykonateľný v tomto štáte sa vykoná v inom členskom štáte, ak tam bol vyhlásený za vykonateľný na návrh zainteresovaného účastníka.“

8 Článok 41 tohto nariadenia znie:

„Rozsudok sa vyhlási za vykonateľný ihneď po splnení formálnych náležitostí… bez skúmania podľa článku 34 a 35. Účastník, proti ktorému sa o výkon žiada, nemá v tomto štádiu konania právo robiť žiadne podania k návrhu.“

9 Podľa článku 43 tohto nariadenia:

„1. Proti rozhodnutiu o návrhu na vyhlásenie vykonateľnosti sa môže odvolať každý z účastníkov.

…

3. O odvolaní sa koná podľa noriem upravujúcich sporové konanie.

…“

10 Článok 45 uvedeného nariadenia stanovuje:

„1. Súd, ktorý koná o odvolaní podľa článku 43 alebo článku 44, môže odmietnuť vydať alebo zrušiť vydané vyhlásenie vykonateľnosti len na základe jedného z dôvodov uvedených v článkoch 34 a 35. …

2. Za žiadnych okolností sa nesmie cudzí rozsudok skúmať z hľadiska rozhodnutia vo veci samej.“

11 Článok 46 ods. 1 toho istého nariadenia spresňuje:

„Súd, ktorý koná o odvolaní podľa článku 43 alebo článku 44, môže na žiadosť účastníka, proti ktorému sa o výkon žiada, prerušiť konanie, ak sa proti rozsudku podal riadny opravný prostriedok v členskom štáte pôvodu, alebo ak odvolacia lehota ešte neuplynula; v tomto druhom prípade môže súd určiť lehotu, v ktorej sa opravný prostriedok musí podať.“

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

12 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že Laminorul, ktorej sídlo je v Rumunsku, podala na Tribunalul Brăila (prvostupňový súd v Brăile, Rumunsko) žalobu o zaplatenie za dodávku oceľových výrobkov smerujúcu proti spoločnosti Salzgitter.

13 Salzgitter tvrdí, že táto žaloba mala smerovať nie proti nej, ale proti skutočnému zmluvnému partnerovi spoločnosti Laminorul, a to spoločnosti Salzgitter Mannesmann Stahlhandel GmbH (predtým Salzgitter Stahlhandel GmbH). Z tohto dôvodu Tribunalul Brăila zamietol žalobu rozsudkom z 31. januára 2008, ktorý sa stal právoplatný (ďalej len „prvý rozsudok“).

14 Laminorul následne podala na ten istý súd novú žalobu, ktorá smeruje proti spoločnosti Salzgitter a zakladá sa na tých istých skutkových okolnostiach. Žaloba však bola doručená bývalému právnemu zástupcovi spoločnosti Salzgitter, ktorého plná moc bola podľa vyhlásení spoločnosti Salzgitter obmedzená na žalobu v konaní, v ktorom bol vydaný prvý rozsudok. Keďže v konaní pred Tribunalul Brăila nikto Salzgitter na pojednávaní zo 6. marca 2008 nezastupoval, tento súd vydal rozsudok pre zmeškanie, v ktorom spoločnosti Salzgitter uložil povinnosť zaplatiť sumu 188 330 eur spoločnosti Laminorul (ďalej len „druhý rozsudok“).

15 Salzgitter podala proti druhému rozsudku odvolanie, pričom navrhla zrušiť tento rozsudok z dôvodu, že nebola predvolaná podľa zákonných požiadaviek. Toto odvolanie bolo zamietnuté rozhodnutím z 8. mája 2008 z dôvodu, že Salzgitter nezaplatila poplatok vo forme kolkov.

16 Druhý rozsudok bol vyhlásený za vykonateľný v Nemecku uznesením Landgericht Düsseldorf (Krajský súd v Düsseldorfe, Nemecko) z 21. novembra 2008. Salzgitter sa proti tomuto rozhodnutiu odvolala na Oberlandesgericht Düsseldorf (Vyšší krajský súd v Düsseldorfe).

17 Salzgitter zároveň na jednej strane podala v Rumunsku mimoriadny opravný prostriedok, ktorým sa domáhala neplatnosti druhého rozsudku, pričom tvrdila, že nebola predvolaná na pojednávanie. Tento návrh bol rozhodnutím z 19. februára 2009 posúdený ako neprípustný.

18 Salzgitter na druhej strane podala nové odvolanie založené na právnej sile rozhodnutej veci, ktorá sa viaže k prvému rozsudku. Curtea de Apel Galaţi (Odvolací súd v Galaţi, Rumunsko) zamietol tento návrh rozsudkom z 8. mája 2009 z dôvodu oneskoreného podania, pričom toto rozhodnutie bolo následne potvrdené rozsudkom Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie (Najvyšší kasačný súd, Rumunsko) z 13. novembra 2009.

19 Vzhľadom na to, že všetky opravné prostriedky dostupné v Rumunsku boli vyčerpané, v Nemecku sa pokračovalo v konaní o návrhu na nariadenie vykonateľnosti. Odvolanie spoločnosti Salzgitter proti uzneseniu Landgericht Düsseldorf bolo vyhlásené za nedôvodné rozhodnutím Oberlandesgericht Düsseldorf z 28. júna 2010. Táto spoločnosť podala proti tomuto rozhodnutiu dovolanie na Bundesgerichtshof (Najvyšší spolkový súd, Nemecko).

20 Za týchto okolností Bundesgerichtshof rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Uplatňuje sa článok 34 bod 4 [nariadenia č. 44/2001] aj na prípad nezlučiteľných rozsudkov vydaných v rovnakom členskom štáte (štáte pôvodu)?“

O prejudiciálnej otázke

21 Svojou prejudiciálnou otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či sa článok 34 bod 4 nariadenia č. 44/2001 má vykladať v tom zmysle, že sa uplatní aj na nezlučiteľné rozsudky vydané súdmi toho istého členského štátu.

22 Na účely odpovede na túto otázku treba článok 34 bod 4 nariadenia č. 44/2001 vykladať s prihliadnutím nielen na znenie tohto ustanovenia, ale aj na systém zavedený týmto nariadením a jeho sledované ciele (pozri rozsudok zo 6. septembra 2012, Trade Agency, C-619/10, bod 27).

23 Čo sa týka systému zavedeného týmto nariadením, treba uviesť, že dôvody nevykonania majú vymedzenú úlohu v rámci štruktúry vypracovanej týmto nariadením, ktoré – ako uviedol generálny advokát v bode 35 svojich návrhov – zavádza ucelený systém upravujúci medzinárodnú právomoc a uznávanie a výkon rozsudkov.

24 V prvom rade výklad zmyslu a obsahu dôvodov nevykonateľnosti rozsudkov pochádzajúcich z iného členského štátu stanovených nariadením č. 44/2001 musí zohľadniť väzbu medzi na jednej strane dôvodmi a na druhej strane pravidlami týkajúcimi sa súvisiacich vecí stanovenými týmto nariadením, ktorých cieľom v súlade s odôvodnením 15 uvedeného nariadenia je minimalizovať možnosť súbežných konaní a zaručiť, že sa v dvoch členských štátoch nevydajú nezlučiteľné rozsudky.

25 Následne z odôvodnenia 17 nariadenia č. 44/2001 vyplýva, že konanie na účely vykonateľnosti rozhodnutia, ktoré bolo vydané v inom členskom štáte, v dožiadanom členskom štáte musí pozostávať len z formálneho preskúmania predložených dokladov potrebných na vydanie vyhlásenia vykonateľnosti v dožiadanom členskom štáte.

26 V nadväznosti na podanie návrhu uvedeného v článku 38 ods. 1 nariadenia č. 44/2001, tak ako vyplýva z článku 41 toho istého nariadenia, orgány dožiadaného členského štátu sa v prvej časti konania na účely vydania vyhlásenia vykonateľnosti tohto rozhodnutia obmedzia na preskúmanie splnenia týchto náležitostí (pozri rozsudok Trade Agency, už citovaný, bod 29).

27 V súlade s článkom 43 nariadenia č. 44/2001 možno proti vyhláseniu vykonateľnosti rozhodnutia vydaného v inom členskom štáte, než je dožiadaný členský štát, v ďalšej časti konania podať odvolanie. Odvolanie možno založiť len na dôvodoch výslovne stanovených v článkoch 34 a 35 nariadenia č. 44/2001, na ktoré odkazuje článok 45 tohto nariadenia (pozri v tomto zmysle rozsudok Trade Agency, už citovaný, bod 31).

28 Tento zoznam má taxatívny charakter a jeho prvky sa majú vykladať striktne, pretože predstavujú prekážku dosiahnutia jedného zo základných cieľov nariadenia č. 44/2001, ktorého cieľom je uľahčiť na základe jednoduchého a rýchleho konania o výkone rozhodnutia voľný pohyb rozsudkov (pozri v tomto zmysle rozsudky z 28. apríla 2009, Apostolides, C-420/07, Zb. s. I-3571, bod 55 a citovanú judikatúru, ako aj z 13. októbra 2011, Prism Investments, C-139/10, Zb. s. I-9511, bod 33).

29 Konkrétne, pokiaľ ide o dôvod nevykonateľnosti spočívajúci v nezlučiteľnosti dvoch rozsudkov, zo znenia článku 34 bodu 4 nariadenia č. 44/2001 v spojení s pojmom „rozsudok“ v zmysle článku 32 tohto nariadenia vyplýva, ako uviedol generálny advokát v bode 42 svojich návrhov, že uvedený článok 34 bod 4 treba chápať v tom zmysle, že „rozsudok [súdu alebo tribunálu členského štátu] sa neuzná…, ak je nezlučiteľný so skorším rozsudkom vydaným v inom členskom štáte alebo v treťom štáte“.

30 Situácia, na ktorú sa vzťahuje tento článok 34 bod 4, sa tak zdá byť situáciou, keď nezlučiteľné rozsudky pochádzajú z dvoch rôznych štátov.

31 Tento výklad je podporený zásadou vzájomnej dôvery, ktorá je základom takého systému uznávania a výkonu rozsudkov pochádzajúcich z iného členského štátu, aký bol zavedený nariadením č. 44/2001.

32 Ako totiž vyplýva z odôvodnení 16 a 17 tohto nariadenia, tento systém uznávania a výkonu sa zakladá na vzájomnej dôvere vo výkon súdnictva v Únii, ktorá si vyžaduje nielen automatické uznávanie súdnych rozhodnutí v jednom členskom štáte, ktoré boli vydané v inom členskom štáte, ale aj to, aby konanie smerujúce k výkonu týchto rozhodnutí v tomto druhom členskom štáte bolo účinné a rýchle (pozri rozsudok Trade Agency, už citovaný, bod 40).

33 Riadne fungovanie tohto systému založeného na dôvere si vyžaduje, aby si súdy členského štátu pôvodu zachovali v rámci opravných prostriedkov stanovených právnym poriadkom uvedeného členského štátu právomoc na posúdenie zákonnosti rozsudku, ktorý sa má vykonať, a to v zásade s výnimkou súdov dožiadaného členského štátu, a aby konečný výsledok preskúmania zákonnosti uvedeného rozsudku nebol spochybnený.

34 V tejto súvislosti článok 46 ods. 1 nariadenia č. 44/2001 stanovuje možnosť prerušiť konanie, ak sa proti rozsudku podal alebo dá podať riadny opravný prostriedok v členskom štáte pôvodu.

35 Osoba podliehajúca súdnej právomoci totiž môže využiť opravné prostriedky stanovené právom členského štátu, v ktorom sa uskutočňuje konanie, čo Salzgitter okrem iného zamýšľala urobiť v rámci konania vo veci samej. Naproti tomu osoba podliehajúca súdnej právomoci nemôže na účely spochybnenia výsledku uvedených opravných prostriedkov využiť dôvody nevykonateľnosti rozsudkov vydaných v inom členskom štáte.

36 Výklad článku 34 bodu 4 tohto nariadenia, podľa ktorého sa toto ustanovenie týka tiež konfliktu medzi dvomi rozsudkami pochádzajúcimi z toho istého členského štátu, je však nezlučiteľný so zásadou vzájomnej dôvery uvedenou v bode 31 tohto rozsudku. Taký výklad by totiž umožnil súdom dožiadaného členského štátu nahradiť posúdenie súdov členského štátu pôvodu vlastným posúdením.

37 Ak totiž po skončení konania v členskom štáte pôvodu nadobudol raz rozsudok právoplatnosť, jeho nevykonanie z dôvodu jeho nezlučiteľnej povahy s iným rozsudkom vydaným v tom istom členskom štáte by bolo porovnateľné s vecným preskúmaním rozsudku, ktorého vykonanie sa žiada, čo je však výslovne vylúčené článkom 45 ods. 2 nariadenia č. 44/2001.

38 Taká možnosť vecného preskúmania predstavuje *de facto* dodatočný opravný prostriedok proti rozsudku, ktorý sa stal právoplatný v členskom štáte pôvodu. V tejto súvislosti je nesporné, ako správne uviedol generálny advokát v bode 31 svojich návrhov, že účelom dôvodov nevykonateľnosti stanovených nariadením č. 44/2001 nie je zaviesť dodatočné opravné prostriedky proti vnútroštátnym rozsudkom, ktoré nadobudli právoplatnosť.

39 Napokon treba uviesť, že vzhľadom na to, že zoznam dôvodov nevykonateľnosti je taxatívny, ako to vyplýva z judikatúry spomínanej v bode 28 tohto rozsudku, uvedené dôvody treba vykladať striktne a v dôsledku toho na rozdiel od tvrdení spoločnosti Salzgitter a nemeckej vlády nemožno na ne uplatniť výklad na základe analógie, podľa ktorého by sa tieto dôvody vzťahovali aj na rozsudky vydané v tom istom členskom štáte.

40 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na prejudiciálnu otázku odpovedať tak, že článok 34 bod 4 nariadenia č. 44/2001 sa má vykladať v tom zmysle, že sa neuplatní na nezlučiteľné rozsudky vydané súdmi toho istého členského štátu.

O trovách

41 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (štvrtá komora) rozhodol takto:

Článok 34 bod 4 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach sa má vykladať v tom zmysle, že sa neuplatní na nezlučiteľné rozsudky vydané súdmi toho istého členského štátu.

Podpisy